

Odziv bralstva na spletni strip o korejski diaspori: primer stripa *Murrz*

Izvleček

Spletni strip o vsakdanu je žanr spletnega stripa, ki dobiva vse več pozornosti, saj odraža avtorjevo vsakdanje življenje, zato se bralci zlahka poistovetijo z zgodbo. Ta vrsta stripov se hitro širi na platformah družbenih medijev in postaja dostopnejša. Tudi med pripadniki korejske diaspore najdemo ustvarjalce omenjenih spletnih stripov, ki prikazujejo svoj življenjski slog, prepreden z elementi dveh kultur.

Ta članek preučuje spletni strip *Murrz*, ki prikazuje vsakdanje življenje umetnice korejsko-ameriških korenin in njene družine. S pomočjo pripovedne analize ugotovimo, da je avtorici, glavni junakinji tega stripa, bližje ameriški način življenja, kljub temu pa pozna korejsko kulturo in tradicijo po zaslugi svojih staršev, ki so se v mladih letih preselili v ZDA. V očeh avtorice so starši »drugi«, zato jim pripisuje določena ravnanja, ki bi jih sicer imeli za univerzalna.

V članku raziskujemo, kako je korejska diaspora prikazana v spletnem stripu *Murrz* in kako umetnica predstavlja sebe in svoje starše. Nadalje razpravljamo o vlogi bralca spletnega stripa in njegovem odzivu, ki je prikazan v razdelku s komentarji pod vsako epizodo. Večina bralcev se poistoveti z zgodbo in deli svoje izkušnje. Nekateri bralci pa opozarjajo, da so določene situacije, ki so po avtoričinem mnenju korejske ali azijske, značilne tudi za druge kulture in so univerzalne.

Ključne besede: spletni strip, odziv bralcev, spletni komentarji, korejska diaspora

Abstract

Readers' Response to a Korean Diaspora's Webtoon: The Case of the Dailylifetoon Murrz

A *dailylifetoon* is a genre of webtoon that is getting more attention since it reflects the author's life and readers can easily identify with the storyline. At the same time, it is quickly spreading on social media platforms, thus becoming more accessible. Korean diaspora's *dailylifetoon* artists portray their own lifestyles, which is seen as a blend of two cultures. This paper examines the webtoon *Murrz* which depicts the daily life of a Korean-American webtoon artist and her family. Through narrative analysis, we can learn that the author, the main character of the webtoon, adheres to an American way of living, but knows Korean culture and traditions thanks to her parents who migrated to the US as young adults. Her parents are, in the eyes of the webtoon author, "the others", and therefore she ascribes certain of their behaviours as universal to Koreans.

In this regard, the reader's role becomes important. Readers' reactions are shown in the comments section of every episode. Most of the readers will relate to the story and share their own experiences in this section. However, some readers will challenge the author's opinion while commenting that certain situations, which in the author's view are distinctly Korean or Asian, occur in other cultures too.

In this article, we investigate how the Korean diaspora is portrayed in the webtoon *Murrz* and how the artist presents herself and her parents. Further, we discuss the role of the readers of this Korean diaspora webtoon and the impact of the comments section.

Keywords: Webtoon, readers' response, online comments, *dailylifetoon*, Korean diaspora

Uvod

»Spletni strip« oziroma »webtoon« (korejsko *weptun* 웹툰) je korejsko-angleška sestavljena, tvorjena iz angleških besed »website« (spletna stran) in »cartoon« (risanka), ter označuje risanke oziroma stripe, objavljene na spletu. Jin (2023, 30) navaja, da je bil izraz »webtoon« v pisni obliki prvič uporabljen v

časopisu *JoongAng Ilbo* 22. junija 1999, pri čemer je opredelil »na novo ustvarjene manhwe [splošni korejski izraz za tiskane stripe] za splet« (Chung 1999, cit. po Jin 2023, 30). Zato za začetek dobe spletnih stripov štejemo zgodnje obdobje po letu 2000.

Spletni stripi so se pojavili iz več razlogov. Eden izmed njih je začetek širjenja južnokorejske kulturne industrije v devetdesetih letih 20. stoletja, ko je vlada podpirala izvažanje kulturnih izdelkov in se je trg za korejske stripe razvijal, hkrati pa je moral tekmovati s trgom japonskih stripov (Bak 2018, 2–3). Obenem se je razvijala digitalna tehnologija, kar je vplivalo na pričakovanja bralcev stripov (kor. *manhwa* 만화). Ti so sledili novim tehnološkim izumom in želeli brati *manhwe* na računalnikih (ibid., 4); tako se je pojavila potreba po preoblikovanju tiskanih knjig v digitalne izdelke. Umetniki so začeli svoja dela skenirati in jih nalagati na osebne spletne strani. Leta 2003 je portal Daum (kor. *Daeum* 다음) v razdelku *Novice* odprl rubriko *Svet stripov* (kor. *Manhwa-sokesang* 만화속세상). Danes prav to velja za najpomembnejši korak v razvoju spletnih stripov, saj je omogočil tehnološke izboljšave pri njihovi produkciji, kot je funkcija drsnega pomikanja po zaslonu, ki je branje spletnih stripov na računalniku (ali pozneje na mobilnem telefonu) naredila bolj zanimivo in priročno (ibid., 10). Dve leti pozneje, leta 2005, je tudi spletna stran Naver (*Neibeo* 네이버) ponudila podobno storitev za ustvarjalce spletnih stripov, ki so hitro postajali priljubljeni. Zaradi hitre produkcije se je povečala količina objavljenih spletnih stripov, hkrati pa so se začeli pojavljati različni žanri glede na vsebino zgodbe (romantični, akcijski, fantazijski, grozljivke itd.). Spletne strani so prav tako začele analizirati odnos in preference bralcev ter se razvijale tako, da je bil bralcem omogočen lažji dostop do njihovih najljubših spletnih stripov (glede na spol in starost bralca, želeno vsebino in celo želene slog risanja), kar je ustvarjalcem posledično pomagalo pri oblikovanju strategij za ustvarjanje bolj privlačnih spletnih stripov.

Kljub kratki zgodovini je spletnim stripom že uspelo preseči meje Južne Koreje. Leta 2014 je Line Webtoon (pozneje preimenovan v WEBTOON) lansiral svojo angleško platformo z namenom razširitve kulture spletnih stripov v druge dele sveta (Jang 2014). Ponudil je več prevodov znanih korejskih spletnih stripov in tujim ustvarjalcem omogočil, da se pridružijo skupnosti ter na strani objavljajo lastna dela. Danes WEBTOON podpira avtorje, ki ustvarjajo v različnih jezikih, kot so angleščina, japonsščina, kitajščina, španščina, francoščina in tajščina. Poleg tega obstaja razdelek *Canvas corner*, ki novim ustvarjalcem omogoča nalaganje spletnih stripov in predstavitev svojega dela večjemu številu bralcev.

Število spletnih stripov nenehno narašča, ustvarjalci pa iz dneva v dan pridobivajo vse več naročnikov. Leta 2022 je Naver Webtoon sporočil, da je prerasel v globalno platformo s 180 milijoni mesečno aktivnih uporabnikov (MAU) po vsem svetu, kar vključuje bralce Naverjevih spletnih stripov in spletnih romanov (Bak 2022). Število uporabnikov se je občutno povečalo v obdobju med letoma 2020 in 2021, med pandemijo COVID-19.

Ena izmed posebnosti spletnih stripov je, da lahko ustvarjalci delujejo anonimno. Ker jim svojega dela ni treba objaviti v tiskani obliki, lahko uporabniški račun za spletne stripe ustvarijo pod psevdonimom in svoja dela objavljajo na spletu. Mnogi priljubljeni ustvarjalci so neznani in niso pripravljeni razkriti svoje identitete, zato je včasih nemogoče pridobiti podatke o njihovi narodnosti, starosti ali spolu, zlasti kadar ustvarjajo spletne stripe v angleščini, kar je pogosto pri pripadnikih korejske diaspore. Zato je raziskovanje ustvarjalcev spletnih stripov v korejski diaspori zahtevno, še posebej zaradi pomanjkanja predhodnih raziskav.

Obstaja pa žanr spletnih stripov, ki se je razvil na podlagi osebnih izkušenj in vsakdanjega življenja ustvarjalcev, imenovan *dailylifetoon*¹ (*ilsangtun* 일상툰). Zelo priljubljen je med ustvarjalci spletnih stripov, ki so pripadniki korejske diaspore. Ti ustvarjajo spletne stripe, ki so tesno povezani z njihovim življenjem ter predstavljajo preplet korejske kulture in kulture države, v kateri živijo.

V tem članku je naš namen raziskati vsebino enega spletnega stripa korejske diaspore ter njegovo recepcijo. Osredotočili se bomo na spletni strip *Murrz* avtorice Mary Park, rojene v ZDA staršem, ki so korejski priseljenci. *Murrz* je avtobiografski spletni strip o vsakdanu in temelji na avtoričinem življenju. V tem stripu *Murrz* upodablja sebe in ljudi okoli sebe. Ker je hči korejskih priseljencev, je odraščala med obema kulturama. Njen življenjski slog je bližje ameriškemu, vendar zaradi družinskega ozadja dobro pozna tudi korejski način življenja.

Strip *Murrz* je objavljen na spletu in vsaka epizoda vsebuje kotichek, kjer lahko bralci komentirajo, izmenjujejo mnenja in komunicirajo med seboj.

1 Za ta žanr spletnih stripov v korejščini obstaja več korejskih izrazov, kot so *ilsangtun* (일상툰), *saenghwaltun* (생활툰), *deillitun* (데일리툰), *daieoritun* (다이어리툰), *eseitun* (에세이툰), *gamseongtun* (감성툰), *gamjeongtun* (감정툰) itd. Angleški izraz za *ilsangtun* na portalu WEBTOON je *slice of life* (v slovenskem prevodu »del vsakdanjega življenja«). Primernejši izraz za ta žanr v angleščini bi bil zloženka *dailylifetoon* (ki jo je mogoče že zaslediti kot ključnik na družbenih omrežjih; v slovenskem prevodu *spletni strip o vsakdanu*), saj odraža vsebino tega spletnega stripovskega žanra (ki obravnava vsakdanje življenje avtorja) in hkrati ohranja zadnji zlog besede *cartoon*.

Rubrika s komentarji je pomemben del vsakega spletnega stripa. S komentarji lahko bralci izrazijo svoje misli in občutke, avtorji pa jih lahko, če to želijo, upoštevajo in svoje delo prilagodijo. Drugi bralci se lahko iz komentarjev prav tako kaj naučijo, zato je mogoče komentarje posamezne epizode razumeti kot sestavni del celotne zgodbe spletnega stripa.

Raziskovalna vprašanja so naslednja:

- (1) Kako je korejska diaspora upodobljena v spletnem stripu *Murrz*? Kako avtorica predstavlja samo sebe in kako upodablja svoje starše?
- (2) Kakšna je vloga bralcev tega spletnega stripa korejske diaspore? Kakšen je vpliv rubrike s komentarji pod vsako epizodo?

V članku bomo najprej analizirali žanr *spletnega stripa o vsakdanu*, saj je zaradi prevladovanja avtobiografskih zgodb pomemben za raziskovanje spletnih stripov korejske diaspore. Nato bomo analizirali spletni strip *Murrz*, s poudarkom na epizodah, ki prikazujejo avtoričino družinsko življenje in njene družinske člane (še posebej njenega očeta). Pri tem bomo uporabili narativno analizo, saj nam omogoča vpogled v občutja in življenjski slog korejske diaspore v ZDA. Narativna analiza bo uporabljena tudi pri preučevanju odzivov bralcev. Na koncu bomo analizirali komentarje, objavljene v rubriki s komentarji treh epizod, v katerih se pojavljata *Murrz* in/ali njen oče. S pomočjo analize komentarjev bo mogoče opredeliti vlogo bralcev.

Avtobiografski spletni stripi

Ni jasne opredelitve žanrov spletnih stripov in njihove kategorizacije, zato si vsak avtor sam izbere kategorijo, pod katero želi objavljati svoje delo. V razdelku *Canvas corner* na spletni strani WEBTOON, ki ponuja smernice za nove ustvarjalce, je predlaganih šest korakov za objavo spletnega stripa. V drugem koraku piše: »KORAK 2 Izberite žanr: Izberite do dva žanra, ki se dobro ujemata z vašo serijo« (ang. »STEP 2 Select a Genre: Pick up to two genres that match your series well«) (WEBTOON CANVAS b. d.). Vidimo lahko, da ni jasnih napotkov, kako izbrati žanr, avtor pa lahko za isti spletni strip izbere dva žanra.

Za to raziskavo o ustvarjalcih spletnih stripov korejske diaspore bomo preučili specifičen žanr, imenovan *spletni strip o vsakdanu*, ki je v zadnjem času postal bolj viden na platformah za spletne stripe in družbene medije, kot je Instagram. *Spletni strip o vsakdanu* je torej žanr, ki temelji predvsem na avtorjevem

vsakdanjem življenju, pri čemer avtor prek glavnega lika upodablja sebe (Kim Keon-Hyung 2018, 123). Videz likov v teh stripih je običajno zelo preprost, narisani z nekaj potezami. Avtorji prikazujejo svoje življenje in različne situacije, ki se jim zgodijo čez dan. Zato so zgodbe *spletnih stripov o vsakdanu* tesno povezane z avtorjevim delovnim mestom in družino. Pogosto pa glavni liki niso upodobljeni kot človeška bitja, temveč kot živali (npr. psi, mačke, medvedi, zajci), kar daje spletnemu stripu humoristični pridih. Ozadje v *spletnem stripu o vsakdanu* ni vedno določeno. Če je spletni strip objavljen v angleščini, je včasih celo težko ugotoviti avtorjevo narodnost, če se je ta ne odloči razkriti.

V *spletnem stripu o vsakdanu* običajno ni tekoče zgodbe. Vsaka epizoda prikazuje eno situacijo, od začetka do konca, in le redko se zgodba nadaljuje v naslednji epizodi. Takšna vrsta spletnega stripa bralcu omogoča, da začne ustvarjalce spremljati kadarkoli, saj mu ni treba nadoknaditi predhodne zgodbe. Kljub temu pa so liki in ozadje običajno enaki.

Ustvarjalci *spletnih stripov o vsakdanu* so izrazito odvisni od svojih bralcev. Če bralci ne reagirajo prek komentarjev ali gumba za *všeček*, jih marsikdaj ustvarjalci prosijo za podporo. Nekateri avtorji poskušajo tudi neposredno komunicirati z bralci, tako da odgovarjajo na njihove komentarje. To daje bralcem dodatno motivacijo, da svoje najljubše ustvarjalce aktivno podpirajo.

V zadnjem času se *spletni stripi o vsakdanu* širijo na družbenih omrežjih, zlasti na platformi Instagram, ki med bralci spletnih stripov postaja vse bolj priljubljena. Korejska agencija za ustvarjalne vsebine (Korea Creative Content Agency) je med julijem 2022 in majem 2023 izvedla raziskavo med bralci spletnih stripov, ki je pokazala, da se je Instagram uvrstil na peto mesto med najpogostejše uporabljene platforme za branje spletnih stripov (Lee 2023). Najpogostejši žanr spletnih stripov na platformi Instagram je prav *spletni strip o vsakdanu*, ki se zaradi imena platforme imenuje tudi *instatoon* (v kor. *inse-utatun* 인스타툰). Vendar pa številni ustvarjalci, ki svoja dela objavljajo na platformi Instagram, isto vsebino objavljajo tudi na platformi Naver Webtoon, zato izraz *instatoon* morda ni najprimernejši za uporabo v naši raziskavi žanra spletnih stripov.

Obstaja več razlogov, zakaj se je na platformi Instagram pojavil predvsem *spletni strip o vsakdanu* in ne drugi žanri. Prvič, Instagram omejuje velikost naloženih slik, zato ustvarjalci spletnih stripov, ki radi podrobneje rišejo like in ozadja ter na risbah uporabljajo več barv (kar je značilno za druge žanre spletnih stripov), svojih stvaritev ne bodo objavljali na platformi Instagram, medtem ko jih ustvarjalci *spletnih stripov o vsakdanu* bodo. Drugič, Instagram

določa, kateri prispevki se bodo pojavili v posameznikovem viru objav glede na njegove pretekle aktivnosti (ogledane, všečkane in komentirane objave). To pomeni, da bi dolga, kontinuirana zgodba spletnega stripa (značilna za žanre, kot sta akcijski in fantazijski žanr), pri kateri mora bralec vedeti, kaj se je zgodilo v prejšnji epizodi, bralcem predstavljala nevšečnost, saj določenih epizod morda sploh ne bi videli ob objavi. Tretjič, spletni stripi na platformi Instagram so brezplačni in vedno dostopni za branje. Četrtrič, bralci na platformi Instagram so bolj izpostavljeni (zaradi svoje profilne fotografije in biografije na svojem profilu), kar krepi občutek skupnosti med bralci.

Spletni strip o vsakdanu *Murrz* – narativna analiza

Spletni strip *Murrz* je *spletni strip o vsakdanu*, ki ga je ustvarila Mary Park, korejsko-ameriška oblikovalka iz Los Angelesa. Kot pojasni v videoposnetku, v katerem razkrije svoj obraz, na platformi YouTube (WEBTOON 2018), je *Murrz* tudi njen vzdevek. Spletni strip *Murrz* je bil na platformi WEBTOON objavljen junija 2017, epizode pa je neprekinjeno objavljala do februarja 2022. Objavila je 606 epizod ter zaključno epizodo z vprašanji in odgovori, v kateri je odgovarjala na vprašanja bralcev. Spletni strip *Murrz* je objavila tudi na platformah Facebook in Instagram, kjer še vedno nadaljuje z novimi objavami. Epizode na platformah Instagram in Facebook so krajše, običajno sestavljene iz štirih ločenih prizorov, medtem ko so epizode na WEBTOON-u daljše in prilagojene funkciji drsnega pomikanja po zaslonu.

Protagonistka stripa je avtorica *Murrz* sama in strip je, kot pravi Mary Park v videoposnetku *Face Reveal: Murrz* (WEBTOON 2018), »ohlapno zasnovan na mojem življenju z mojimi mačkami in mojim fantom, na trapastih rečeh, ki se zgodijo v zvezi, ali le na zabavnih vsakodnevnih trenutkih«. V intervjuju za *HuffPost Deutschland* (2017) je pojasnila: »*Murrz* in njen fant sta prisrčna in sproščena, ker sva v resničnem življenju res takšna [...] Sva samo dva velika otroka, ki poskušata biti skupaj 'odrasla'!«

V narativni analizi se bomo osredotočili na glavno junakinjo in njenega očeta. Osredotočanje na ta lika nam bo omogočilo analizo diasporičnih vidikov spletnega stripa. Kot bomo videli, *Murrz* in njen oče predstavljata dve generaciji korejske diaspore, ki se v marsičem razlikujeta, zlasti v načinu življenja. *Murrzin* življenjski slog je bližje ameriškemu, njen oče pa je v ZDA prišel kot priseljenec, zato je njegov življenjski slog bližji korejskemu. Pod vsako

epizodo najdemo razdelek s komentarji, v katerem so obravnavani različni vidiki epizode. Da bi razumeli odzive bralcev, moramo najprej razumeti, kako so liki upodobljeni.

Glavni lik (Murrz)

Murrz je glavna junakinja spletnega stripa in je narisana na preprost način, ki ne razkriva nobenih fizičnih značilnosti avtorice. Ko je bil strip *Murrz* prvič objavljen na spletnih platformah WEBTOON in Instagram, identiteti glavne junakinje in avtorice nista bili razkriti. Tudi iz ozadja, ki prikazuje Murrz, njene fanta in mačke v njenem domu, ni bilo mogoče sklepati, kakšna je njena identiteta. Bralci so lahko na platformi WEBTOON nekaj več o njeni identiteti prvič izvedeli v 46. epizodi (objavljeni 10. aprila 2018; glejte Murrz 2018a), ko je Murrzin oče spregovoril korejsko (rekel je: »*Jahl-haes-suh*« 잘했어, kar pomeni »dobro si to naredila«), kar je razkrilo njegovo etnično pripadnost. V razdelku za komentarje lahko preberemo zapise, kot sta »Oohhh, ti si Korejka« (orig. »Ohhh you're Korean«) in »Čakaj, Murrz je Korejka?« (orig. »Wait Murrz is Korean?«), kar poudarja dejstvo, da je bil spletni strip narisana tako, da bralci do tistega trenutka sploh niso mogli razbrati identitete glavne junakinje.

15. junija 2018 je bila avtorica povabljena v oddajo »Face Reveal« na platformi YouTube, v kateri se je predstavila s pravim imenom. Kasneje se Murrz v eni izmed epizod predstavi tudi kot »pripadnica prve generacije korejskih Američanov« (epizoda je bila objavljena na platformi Instagram 23. julija 2021).

V epizodah 503, 504 in 505 na platformi WEBTOON Murrz deli osebno zgodbo o svoji družini. Njeni starši so se v ZDA preselili, ko so bili mladi, saj je njen oče tam obiskoval fakulteto, ona in njena starejša sestra pa sta se v ZDA tudi rodili. Njeni starši so torej priseljenci prve generacije, korejsko-ameriškega porekla, Murrz pa se, čeprav je rojena v ZDA, identificira kot korejska Američanka.

Če se navežemo na Bartha (1981, 202), se identiteta posameznika oblikuje glede na dve kategoriji: samokategorizacijo in kategorizacijo drugih, zlasti dominantne skupine. V spletnem stripu Murrz le redko vidimo, kako družba gleda na Murrz. Dve epizodi, ki to prikazujeta, sta bili objavljeni na platformah WEBTOON in Instagram na začetku pandemije COVID-19. Prikazujeta njen strah, da bi bila zaradi svojega azijskega videza žaljena ali diskriminirana. Avtorica večino zgodb pripoveduje iz lastne perspektive; zato lahko ugotavljamo predvsem to, kako Murrz vidi sebe in kako vidi druge (večinoma člane svoje družine).

Murrz daje velik poudarek uporabi jezika in sposobnosti govoriti korejsko, kar je pogost pojav pri otrocih priseljencev. Takšni otroci hitro usvojijo jezik okolja, ki je v primeru Murrz angleščina. Že od zgodnjega otroštva otroci priseljencev prevzemajo psevdostarševsko vlogo v družini, saj s komunikacijo z angleško govorečimi osebami staršem pomagajo pri prilagajanju na nov življenjski slog (Yoo in Kim 2014, 2). Tako delujejo kot jezikovni posredniki, prevajajo, tolmačijo in v imenu staršev celo pišejo pravna pisma ter pogodbe (ibid., 6). Čeprav te situacije dojemajo kot »normalne« in kot nekaj, kar je treba storiti (ibid., 31), ima jezikovno posredovanje pomembno vlogo v življenju priseljenjskih družin, saj krepi medsebojno odvisnost med starši in otroki (Dorner, Faulstich Orellana in Jiménez 2008, 533). Vloga Murrz kot jezikovne posrednice v njeni družini se pojavi v nekaj epizodah, npr. v 495. epizodi, kjer Murrz po telefonu ureja zdravstveno zavarovanje za svojega očeta, in v 428. epizodi, kjer v materinem imenu pokliče banko.

Vendar je jezik več kot zgolj komunikacijsko orodje; tesno je povezan z identiteto govorce. Kot pravi Baker (2006, 51): »Včasih je identiteta izražena prek oblačil, verskih prepričanj in ritualov, vendar je jezik skoraj vedno prisoten pri oblikovanju in prikazovanju identitete. Jezik je indeks, simbol in marker identitete.« Še posebno za člane diaspore je jezik pomemben dejavnik pri oblikovanju identitete in služi kot pokazatelj kulturnih razlik (Kasinits, Waters in Mollenkopf 2009, 243). Otroci priseljencev v angleško govorečem okolju že v otroštvu usvojijo angleščino, ki v mnogih primerih postane njihov dominantni jezik (Park in Sarkar 2007). To je tudi razlog, zakaj imajo otroci korejskih priseljencev težave pri oblikovanju identitete. Ker se v angleščini bolj tekoče izražajo kot v korejščini, jih pogosto ocenjujejo in kritizirajo drugi korejski priseljenci, ki tekoče govorijo korejsko (npr. vrstniki, ki so polovico življenja preživel v Koreji in se v ZDA preselili kot najstniki ali mladi odrasli) (Yoo in Kim 2014, 75).

Ko je Murrz razkrila, da je korejska Američanka, je bila zgodba, objavljena na platformi Instagram 23. julija 2021, posebej osredotočena na jezik. Murrz je ponosna, ker zna govoriti, brati in pisati korejsko (kar označuje kot svoj »drugi jezik«), vendar se počuti preobremenjeno, ko mora govoriti korejsko z materinimi govorcji korejščine in ne razume vsega, kar druga oseba govori. V takih primerih občuti, da njen »ameriški del svetlo sije, kot diamant«. Iz tega lahko sklepamo, da čeprav zna govoriti korejsko, se doživlja bolj kot Američanka kot Korejka, saj se pri komunikaciji z maternimi govorcji korejščine sooča z nekaj težavami. Zanimivo je tudi, da v tej epizodi svojega sogovornika upodablja kot starejšega korejskega moškega, ki je verjetno podobne starosti kot njen oče.

Če upoštevamo splošen Murrzin življenjski slog, se zdi, da je bolj povezana z ameriško kot korejsko kulturo. Uživa v ameriški tradiciji, kot je obhajanje ameriških praznikov, npr. zahvalni dan, noč čarovnic in božič. Opozarja tudi na problematične dogodke, ki so se zgodili v ZDA, npr. na množična streljanja, rasizem in rasno motivirane zločine iz sovraštva (npr. umor Ahmauda Arberyja), družbeno neenakost, visoke šolnine, zaradi katerih morajo študenti vzeti visoka posojila ipd. Prav tako omenja vsakodnevne dogodke v ZDA, kot je poziv k opravljanju dolžnosti v poroti. Amerika ni njena »gostiteljica«, temveč njena domovina, bralce pa na svoje korejske korenine opomni le v epizodah, ki prikazujejo njene starše.

Drugi lik (Murrzin oče)

Murrzin oče predstavlja drugačno generacijo korejskih priseljencev, njegov življenjski slog pa je bližje korejskemu kot ameriškemu. Prva, najočitnejša razlika je jezik. V ZDA je prišel kot odrasel in tam obiskoval fakulteto, vendar ni materni govorec angleščine. Pri pogovoru s hčerkama uporablja mešanico korejščine in angleščine in ima težave s pravilno izgovorjavo nekaterih angleških besed, zlasti tistih, ki vsebujejo soglasnika (f) in (z); npr. angleško besedo *zero* izgovori kot *džero*, besedo *five* pa kot *paib* (kot je prikazano v objavi na platformi Instagram 22. decembra 2020).

Poleg tega ne zaznava vseh odtenkov angleščine. V objavi na platformi Instagram 1. septembra 2023 je prikazan poskus Murrzinega očeta, da odpre bančni račun, pri čemer mora navesti svoj e-poštni naslov, ki mu ga je konec devetdesetih let 20. stoletja ustvarila njegova starejša hči (Murrzina sestra). Njegov e-poštni naslov je »fatboy@email.com«. Ko ga bančni uslužbenec prosi, naj navede e-poštni naslov, oče pri tem ne pokaže zadržkov. Vendar pa se oseba, ki sedi poleg njega v banki (najverjetneje njegova starejša hči, ki je izbrala ta naslov), in bančni uslužbenec počutita neprijetno – hči zmrzne in bi se najraje skrila, bančni uslužbenec pa se le nerodno nasmehne. Oče verjetno pozna pomen angleške besedne zveze »fat boy« (v prevodu »debeli fant«), vendar se ne zaveda neprimernosti uporabe takega e-poštnega naslova v uradnem kontekstu, kot je odpiranje bančnega računa.

Murrz svoje starše z uporabo jezika upodablja kot »druge«. Jezik kot orodje za upodabljanje drugih je tudi sicer mogoče opaziti v literaturi korejske diaspore, npr. v romanu Chang-rae Leeja *Native Speaker*. Za glavnega junaka romana Henryja je jezik kot ogledalo, skozi katero lahko vidi samega sebe in

upodablja druge glede na to, kako dobro uporabljajo angleščino (Kang 2022, 144). Tudi Murrz uporablja jezik za upodabljanje sebe in drugih – njena angleščina je popolna, za razliko od angleščine njenega očeta. V tem smislu njen oče postane »drugi«.

Drugič, Murrzin oče je prikazan kot nekdo, ki se žrtvuje za svojo družino (prikazano v epizodi na platformi Instagram, objavljeni 6. julija 2022). Kot priseljenec prve generacije v ZDA je on tisti, ki preživlja družino, in si želi, da bi imele njegove hčerke boljše življenje kot on. Hčerkam kupuje lepa in draga oblačila, medtem ko sam nosi najcenejša ali celo brezplačna, reklamna oblačila.

Tretjič, Murrzin oče je prikazan kot strog. S starejšo hčerko je imel veliko težav, ko je bila mlada, ker je bila uporniška. Ni ji dovolil, da bi se pogovarjala s svojimi moškimi prijatelji, da bi prihajala domov po 20. uri in da bi si preluknjala ušesa (prikazano v objavi na platformi Instagram 1. avgusta 2021). Ko hčerki nista ubogali ali pa sta njemu ali mami ugovarjali, je uporabil palico (*mongdungi* 몽둥이) in ju našeskal (epizoda 161, objavljeno na platformi WEBTOON, glej Murrz 2019).

Četrto, oče je staromodni. Ko se je Murrzin mlečni zob majal, je uporabil star način za odstranjevanje zob – s tem, da ga je privezal na vrata. Ustvarjalka je to epizodo poimenovala »Korean Tooth Removal« (v prevodu »Odstranjevanje zob po korejsko«), kot da bi bila ta metoda edinstvena za Korejo, ker jo je uporabil njen oče, ki je Korejec (epizoda 113, objavljeno na platformi WEBTOON, glej Murrz 2018b).

Petič, oče sledi korejskim kulturnim normam in bontonu. Epizoda »Korean Dads Go Out to Dinner« (v prevodu »Korejski očetje gredo na večerjo«), objavljena na platformi Instagram 16. avgusta 2023 (Murrz 2023), prikazuje Murrzinega očeta med večerjo s korejskim prijateljem v korejski restavraciji. Ko končata obrok, oba želita plačati račun in se prepirata, kdo bo plačal. Epizoda je bila objavljena na platformi Instagram v sodelovanju s Korejskim kulturnim centrom v New Yorku, z namenom promocije korejske kulture in bontona.

Murrz svojega očeta upodablja kot »drugega« ne le z uporabo jezika, temveč tudi prek njegovega značaja in življenjskega sloga. V zadnjih treh omenjenih zgodbah (tista o tepežkanju otrok s palico *mongdungi*, epizoda o odstranjevanju zoba in epizoda, v kateri se njen oče in njegov prijatelj prepirata, kdo bo plačal račun v restavraciji) posebej poudari očetovo korejsko (ali azijsko) ozadje z izrazi, kot so »odraščanje v azijski družini«, »odstranjevanje zob po korejsko« in »ko gredo korejski očetje na večerjo«, kar poudarja »drugost«, kot da takšnih zgodb ni mogoče najti v njej bolj znani ameriški družbi.

Razlog, da očeta vidi kot »drugega«, izvira iz razlike v akulturaciji med njim in avtorico. Njen oče se je rodil v Koreji in se v ZDA preselil kot odrasel človek. Avtorica pa se je rodila v ZDA in bila že od otroštva izpostavljena ameriški kulturi. Otroci, rojeni v ZDA priseljenjskim staršem, imajo običajno večjo stopnjo akulturacije v ameriško družbo v primerjavi s starši, rojenimi v tujini (Harris in Chen 2023, 1751). Ker so bili avtoričini starši priseljenci, je že od zgodnjega otroštva zaznavala razlike v kulturnih vrednotah in praksah ter opazovala tiste doma in tiste, ki jih je izkusila zunaj doma (v šoli, na igrišču, pri prijateljih doma itd.). Te razlike so jo vodile k občutku, da je njen oče drugačen od nje in tudi od odraslih, ki jih je srečevala v ZDA. Njegova drugačnost ni zgolj posledica starostne razlike, temveč tudi dejstva, da je odraščal v drugačnem kulturnem okolju. Zato avtorica njegovo vedenje povezuje s korejsko ali azijsko kulturo.

Odzivi bralcev

Ker je razdelek s komentarji pomemben del spletnega stripa, bomo raziskali odzive bralcev. Branje ni zgolj individualno, temveč tudi socialno dejanje (Rehberg Sedo 2011, 2). Z razvojem novih tehnologij se je socialno branje, kjer bralci med seboj komunicirajo, preselilo v spletni prostor. Bralci spletnih stripov lahko sodelujejo in izmenjujejo ideje v razdelku s komentarji pod vsako epizodo.

Bralec lahko postane pomemben del celotnega procesa. Kim Joohee (2018, 24–32) je analizirala razdelek s komentarji spletnega stripa *Navillera* in jih strnila v šest kategorij:

- komentarji, ki delijo znanje in so izobraževalni,
- komentarji, ki delijo osebne izkušnje bralcev,
- komentarji, ki dokazujejo potopitev bralca v zgodbo (bralci izražajo svoja čustva do likov v zgodbi),
- komentarji, v katerih bralci predlagajo ustvarjanje TV-serije ali filma na podlagi spletnega stripa,
- komentarji, ki izražajo motivacijo bralca za osebni razvoj po branju spletnega stripa,
- komentarji, ki delijo posredne izkušnje bralca.

S komentarji bralci medsebojno komunicirajo, izmenjujejo ideje in v številnih primerih vplivajo na druge bralce, pa tudi na avtorja, ki na podlagi povratnih informacij nadalje razvija zgodbo. Obstajajo tudi primeri posrednega vpliva, kjer

komentarji bralcev spodbudijo produkcijska podjetja, da uspešen spletni strip spremenijo v film ali TV-serijo. Zato odzivov bralcev ni mogoče zanemariti.

Teorija bralčevega odziva se je razvila proti koncu šestdesetih let kot reakcija na novo kritiko, ki je zanemarjala vlogo bralca (Lee 2001, 64). Teoretiki bralčevega odziva so trdili, da besedilo brez bralca ni popolno in da ima vsako delo dva pola – umetniški pol (ustvari ga avtor) in estetski pol (bralčeva realizacija), ki se dopolnjujeta (Iser 1978, 21). Bralec in njegova interpretacija besedila sta del ustvarjanja dela. Bralec bere besedilo in ga interpretira glede na svoj »horizont pričakovanja« (Jauss 1982, 23), torej glede na predhodno znanje – knjige, ki jih je prej prebral, znanje o literaturi, ki ga je pridobil med šolanjem in v družbi, v kateri je odrasčal. Vsak bralec ima svojo interpretacijo, vsaka interpretacija (tudi če jo naredi isti bralec) pa se lahko razlikuje in se s časom spreminja. Zaradi tega lahko nekatere zgodbe, ki ob prvotni objavi niso uspešne, uspeh dosežejo šele leta pozneje.

Prva generacija teoretikov bralčevega odziva (Jauss 1982; Iser 1978; Eco 1979) se je osredotočala predvsem na abstraktne pojme in konstrukte, ki jih ni bilo mogoče preizkusiti ali meriti (Pianzola, Rebora in Lauer 2020, 2). Z razdelki za komentarje na spletu pa je sedaj mogoče raziskovati odzive bralcev. Ti omogočajo vpogled v takojšen odziv občinstva na posamezno epizodo ali poglavje, ne le na delo kot celoto. Komentarje bralcev lahko obravnavamo kot del, ki dopolnjuje delo, zato nas zanima razdelek s komentarji spletnega stripa Murrz.

Izbor epizod spletnega stripa

Pri analizi se bomo osredotočili na zadnje tri zgoraj omenjene epizode, tiste, ki prikazujejo Murrzinega očeta.² Glavni kriterij za izbiro je bila uporaba besed »korejski« in »azijski« v naslovu ali v sami epizodi, s katerima je avtorica poudarila, da so opisane situacije po njenem mnenju značilne za korejsko ali azijsko kulturo.

Prvi primer je epizoda 161 z naslovom »Mong doong ee«, objavljena na platformi WEBTOON 8. januarja 2019. V tej epizodi Murrz pojasnjuje

2 Epizode so na voljo na naslednjih straneh: Epizoda 161 »Mong Doong Ee«: https://www.webtoons.com/en/slice-of-life/murrz/ep-161-mong-doong-ee/viewer?title_no=1281&episode_no=161 (glej Murrz 2019); epizoda 113 »Korean Tooth Removal«: https://www.webtoons.com/en/slice-of-life/murrz/ep-113-korean-tooth-removal/viewer?title_no=1281&episode_no=113 (glej Murrz 2018b); epizoda »Korean Dads«: <https://www.instagram.com/p/CwBKtaxO0M6/> (glej Murrz 2023).

»odraščanje v azijski družini«. Sebe in sestro upodobi kot majhni deklici. Če sta se neprimerno obnašali, sta bili tepeni z vsakim predmetom, ki so ga starši našli v bližini, največkrat pa s palico, imenovano *mong doong ee*. Epizoda ima 1182 komentarjev in 46.328 všečkov.

Drugi primer je epizoda 113 z naslovom »Korean Tooth Removal«, objavljena na platformi WEBTOON 15. aprila 2018. Prikazuje mlajšo Murrz z značilno pričesko »na kahlico«. Njen zob se maje. Oče ji zob odstrani tako, da ga priveže na vrata. Epizoda ima 1911 komentarjev in 52.436 všečkov.

Tretja, neoštevilčena epizoda je bila objavljena na platformi Instagram 16. avgusta 2023. Prikazuje Murrzinega očeta med večerjo s korejskim prijateljem v korejski restavraciji. Ko pride čas plačila, se moška prepirata, kdo bo poravnal račun. Epizoda ima 22.844 všečkov in 91 komentarjev. Objavljena je bila v sodelovanju s Korejskim kulturnim centrom v New Yorku. Pod epizodo je napis »Častni dvoboj z računom: korejska različica!« (orig. »The honorable check duel: Korean version«). Značke epizode so: #어허, #koreanetiquette #korean-culture (v prevodu: »oho«, »korejski bonton«, »korejska kultura«).

Ker je zadnja za analizo izbrana epizoda objavljena na drugačni platformi kot prvi dve epizodi, je pomembno izpostaviti razlike med platformami in pojasniti, zakaj je bila ta epizoda izbrana kljub objavi na drugi platformi. Platforme družbenih omrežij, kot je Instagram, bralcem omogočajo komentiranje, deljenje lastnih izkušenj in označevanje prijateljev, da jih vključijo v pogovore. Označevanje prijateljev ustvarja občutek skupnosti med uporabniki družbenih omrežij (Oeldorf-Hirsch in Sundar 2015, 246), kar na platformi WEBTOON ni mogoče.

Druga razlika med platformami je, da so bralci na družbenih omrežjih bolj izpostavljeni, saj njihovi profili pogosto vsebujejo pravo ime in profilno sliko. Zato imajo spletni stripi, objavljeni na platformi Instagram, običajno manj komentarjev kot tisti na platformi WEBTOON, kjer so lahko uporabniki popolnoma anonimni.

Pri Murrz je število komentarjev pri epizodah, objavljenih na platformi Instagram, občutno nižje kot število komentarjev na platformi WEBTOON. Vsebina komentarjev pri izbranih epizodah pa je podobna na obeh platformah. Avtorica je sama ustvarila skupnost tako, da je na komentarje na platformi Instagram (ker je komentarjev manj) in na platformi WEBTOON odgovarjala prek posebnih epizod z vprašanji in odgovori ter prek objav z izrazi hvaležnosti. Lahko zaključimo, da bralci Murrz na platformah Instagram in WEBTOON morda niso isti, vendar je vsebina njihovih komentarjev podobna, kar jih naredi primerne za analizo v tem članku.

Analiza komentarjev

Na podlagi vsebine komentarjev pod tremi omenjenimi epizodami jih lahko razvrstimo v tri skupine:

- (1) komentarji, v katerih se bralci poistovetijo z zgodbo in delijo lastne izkušnje,
- (2) komentarji, v katerih bralci popravijo avtoričin zorni kot,
- (3) komentarji, v katerih bralci kritizirajo avtorico.

(1) Bralci se poistovetijo z zgodbo in delijo lastne izkušnje

Pri vseh treh epizodah najdemo komentarje, v katerih se bralci poistovetijo z zgodbo.

Pri epizodi »Mong doong ee« se mnogi bralci spominjajo svojega otroštva. Nekateri poudarijo, da so tudi oni odraščali v azijski družini in da jim je zgodba zelo znana. Drugi so sočutni do Murrzine starejše sestre, ker je bila vedno tepena.

Zelo podobne reakcije bralcev so vidne tudi v komentarjih pod epizodo »Korean Tooth Removal«. Bralci delijo svoje izkušnje, ko so jim kot otrokom odstranjevali zobe. Nekateri opisujejo, kako so jim starši odstranili zobe, drugi pa preprosto povedo, da se lahko poistovetijo z zgodbo. Bralci sočustvujejo tudi z Murrz in se spominjajo bolečine.

Komentarji pod epizodo »Korean Dads« podobno razkrivajo osebne izkušnje bralcev, ki so srečali Korejce, ki želijo plačati obrok za druge (bodisi za sodelavce, prijatelje ali družinske člane).

Preglednica 1: Bralci delijo svoje izkušnje

»Mong doong ee«	Poistoveti- jo se z zgodbo	velvetcakeu: Pri nas na Filipinih je najmočnejše orožje metla 😊 Lhasa Apso: Tudi jaz sem Azijec. Sem Indijec. Tole čutim do kosti 😊 😊 😊 Nicole Caswell: Jaz sem napol Korejka in imeli smo palico za tepež, ki smo ji rekli »palica meh meh« – bila je ena tistih palic za barvanje sten, samo dvakrat debelejša. Še zdaj me včasih tepejo z njo. XD cartoon-ish: Kot Azijcu mi je tole 100% boleče znano. :”) tudi natikači so dobro orožje. Lol
	Sočust- vovanje z Murrzino sestro	ComiK_ch@n: Jaz, najstarejši otrok v naši azijski hiši, se s to epizodo povežem na božanski ravni. tired_abyss: Azijec, starejši sorojenec z mlajšo sestro, in kot otrok sem jih dobival po riti ali s pasom, kovinsko palico (nimam pojma, od kod je prišla ali čemu je služila, ampak pač je bila tam) in absolutnim prekletstvom mojega življenja – bičem mojih starih staršev. Vampishly: omg bila sem starejša sestra 🤩 🤩 🤩 Anna Frąckiewicz: uboga starejša sestra 😊

»Korean Tooth Removal«	Deljenje podobnih izkušenj	webtoon is for life: Na podlagi dejanske izkušnje. Ko sem bil otrok, mi je mama po nesreči izbila zob, ko mi je po kopanju z brisačo brisala obraz. Akari_Maya_Koyuki_10: Moj oče je to naredil vsem mojim mlajšim sorojencem, čakamo samo še na najmlajšega. mizuzu21 Aa: Moj oče je naredil nekaj podobnega, samo namesto kljuge je zob zavezal za pasjo ovratnico in potem vrgel žogo. Pes je bil nemška doga. Dino nuggies for all: Isto se mi je zgodilo kot otroku, samo da je moj oče zob kar z rokami potegnil ven.
	Spomini na bolečino	James Feww: Ta travma je resnična. Engagedtobefree: Očetov prijatelj mi je enkrat izpulil majav zob z orodjem (mislim, da s kleščami) in spomnim se, da je zelo bolelo. Ne vem, zakaj odrasli to počnejo ☹️ JuicyBuns👉: Ah ja ... prva travma, skozi katero gremo vsi. Lily_~: Ko to berem, ponovno začutim bolečino, ko mi je babica izpulila prvi zob – najprej je bilo okej, potem pa nekaj sekund kasneje au, au... AAAAUUUU!!!!

»Korejski očetje«	Deljenje podobnih izkušenj	heretickemyst 22w: Ko sem služil v Koreji, smo imeli nekega gospoda Kima, ki je delal kot voznik/prevajalec/splošni pomočnik za poveljstvo bataljona. Ful kul tip, res prijazen, in vedno je to sranje počel, ko smo šli ven 😊 Če ga nisi videl, je 100 % že plačeval račun! thederpdaneel 22w: Spomnim se, da sem to videl pri svojem očetu kot otrok; prisežem, da sem, čeprav tega takrat nisem ravno opazil, lahko čutil avro, ki je sevala od mojega očeta in tistega drugega očeta, tik preden je prišel račun 😊 kitsune_yokai5 22w: Moj mož je Korejec in vedno je to naredil, ko smo šli jest z mojimi starši. Bila sta čisto šokirana, kako hiter in skrivnosten je lahko pri plačevanju 😊 zdaj pa že vesta, ko reče, da mora na stranišče, moja mama reče ne 😊 xoxo_avallure 22w: 😊 😊 delam v udobni polici v mestu, v sredini tega prizora sem se znašel že velikokrat! 🙌
-------------------	----------------------------	--

(2) Bralci popravljajo avtoričin zorni kot

Ker Murrz v epizodah »Korean Tooth Removal« in »Korean Dads« omenja besedo »korejski«, v epizodi »Mong doong ee« pa besedo »azijski«, nekateri bralci to komentirajo. Bralci bodisi razkrijejo svojo narodnost in povedo, da se podobne situacije dogajajo tudi v njihovi državi, ali pa preprosto komentirajo, da te tri situacije niso izključno korejske ali azijske.

Preglednica 2: Popravki bralcev

»Odstranjevanje zob po korejsko«	Evena Paul: Ta metoda je univerzalna. RonsFury: V bistvu vsi Azijci, čist vsi. Farin Vienna: To ni samo po korejsko, mislim, da se to dogaja po vsem svetu ... GEASS LORD: Sem iz Indije in lahko rečem, da je metoda tukaj ista. Boli, murzzz, boli 😊 Milijan66408683: lol isto je v Srbiji daysofdead: Oo moj bog. Vsak azijski oče ever 😊 😊 😊 theskintylegend: Dobesedno moj latinskoameriški oče ♡Strawberry__peach♡: To ni samo korejska stvar, moj oče je to naredil meni, pa sem Američanka. Kitty1601: Vsi to delajo, jaz sem temnopolta in moja mama je to počela 🙋♀️😊 najbolj strašna stvar v mojem življenju.
----------------------------------	---

»Mong doong
ee«

Tiramisu Espresso: Ja, šibe so bile stvar v ameriški kulturi še pred nekaj desetletji, na srečo sem premlada; zame je bila to lesena kuhalnica in občasno plastičen nastavek za sesalnik.

nuggets(ㄴ ㄹ ㄴ): Uf, razumem, ampak moja mama je Mehičanka, tako da ima MONG DONG EE ali COPAT, copat bolj boli.

Vhaemera 🍷: V veliko temnopoltih gospodinjtstvih temu pravimo šiba in tisti, ki nas je nameraval tepsti, nas je poslal, da si jo sami izberemo. 😊

LoafOfBread 🍞: V Teksasu temu rečemo šiba. Moj brat jih je dobival non-stop. Vedno je bil v težavah in se spravljal name in na koncu, ko sem ga zatožila, sem rekla: »mama, hočeš, da grem po šibo?!« 😊 😊

CindyreallyCinderely: Nisem Azijka, ampak mi je v latinskoameriški družini tole znano.

Mayamad: Sem Afričanka, ampak mi je tole zelo znano.

mimi_eubi: Prepričana sem, da ima vsaka kultura svojo »palico za tepež«. Pri nas se je imenovala »šiba«.

jwwia: Tukaj na Portugalskem, vsaj kjer živim jaz, imamo slavno »Colher de Pau«, kar pomeni lesena kuhalnica.

Allie: Rojena sem v ruski družini, pa smo imeli enako 😊

»Korejski očetje«	zilajevsky 22w: Avstrijci so enaki, joj. Toliko prepirov glede računov sem že videla 🤔 t.nilk 22w: LOL vse azijske kulture! Sem Tajka; pri nas se za račun borijo vse ženske. 🤔 scociro_ 22w: @veronicagiallongo Koreja je v resnici Sicilija. sahill_is_a_genius_12 22w: Tako je tudi pri indijskih starših 🤔 brownieenextdoor 22w: Azijska verzija*... tudi v Pakistanu je to velika bitka 😏😏 in ko gremo ven z odraslimi, mi mlajši v tem dejansko uživamo. 😏😏 beauty.of.speed 22w: Haha, moje otroštvo (samo da so bili to švicarski očetje). katieyossarian 21w: Moja mama (belopolta Britanka) je to včasih tudi počela. Spomnim se, da je bil moj bivši fant tako frustriran, da je pustil denar za mojo mamo v neki knjigi pri njej doma; ona ga je našla in mu ga skrivaj vrnila 😏
-------------------	--

(3) Bralci kritizirajo avtorico

Komentarji, ki so kritizirali spletni strip, so bili redki. Vendar pa so v razdelku s komentarji pod epizodo »Mong doong ee«, ki prikazuje, kako Murrz in njeno sestro starši tepejo ob neprimernem vedenju, nekateri bralci komentirali, da je to dejanje zloraba otrok in da takšnega početja ne bi smeli prikazovati kot komičnega. Nekateri bralci so zapisali, da jim je spletni strip povzročil občutek nelagodja, saj so sami doživeli zlorabo v otroštvu.

Preglednica 3: Kritike bralcev

»Mong doong ee«	happyturtle5: omg To ni smešno, to je zloraba otrok! myshi: Ne razumem, kako lahko to šteje kot »komedija«, to je neposredna zloraba otrok. dejstvo, da to prikazuješ na lahkoten način, je skrb vzbujajoče. Mladim bralcem v bistvu sporočaš: »Starši te pretepajo? Ne samo, da je to popolnoma normalno, ampak ti mora to biti v redu!« Samo zato, ker si ti postala »normalna« (kar, mimogrede, nisi, glede na to, da misliš, da je pretepanje otrok s palico smešno), še ne pomeni, da je takšno početje sprejemljivo. Tudi mene so kot otroka topli in sem še danes v slabi koži. Azifri: Oprosti, Murrz, vendar šale o zlorabi otrok niti približno ne sodijo v mojo definicijo smešnega. ottocea: Kot korejsko-ameriška bralka, ki je doživela tovrstno nasilje --- ta strip grozno opravičuje to nasilno vedenje staršev. Dejstvo, da je to prikazano kot nekakšna šala, to naredi še hujše.
-----------------	--

Razprava

V razdelkih s komentarji pod vsemi tremi epizodami so se bralci večinoma poistovetili z zgodbo. Delili so lastne izkušnje ali preprosto zapisali: »Lahko se poistovetim s tem.«

V prvi epizodi (»Mong doong ee«) so bralci delili zgodbe iz svojega otroštva in opisovali, kako so jih starši ali stari starši topli, kadar niso ubogali ali kadar so napravili kakšno neumnost. Večina komentarjev navaja predmet, s katerim so bili tepeni – palico, natikače ali sandale, obešalnik, pas ali karkoli drugega, kar je bilo staršem pri roki. Nekateri bralci so zapisali, da so morali sami zunaj poiskati palico in jo prinesiti staršem. Večina je spletni strip razumela kot smeh in navedla, da je bilo fizično kaznovanje del vzgoje, ki naj bi jim pomagalo postati bolj disciplinirani in s tem »boljši« ljudje. Bralci te epizode so komentirali tudi odnos med starejšo in mlajšo sestro. Eden izmed treh najboljše ocenjenih komentarjev je odprl razpravo o tem, kako je bila starejša sestra vedno tepena. Komentarji kažejo, da so bralci sočustvovali s starejšo sestro.

V razdelku s komentarji pod epizodo »Korean Tooth Removal« bralci prav tako delijo svoje izkušnje. Nekateri opisujejo, kako so jih njihovi očetje prav tako pretentali ter jim povedali, da odstranitev mlečnega zoba ne bo boleča, drugi pa natančneje opisujejo postopek odstranjevanja zob. Bralci se spominjajo bolečine in delijo lastna čustva. Nekateri komentirajo, da imajo zaradi izkušnje pri odstranjevanju zob še vedno travmo.

Bralci epizode »Korean Dads« prav tako delijo osebne izkušnje. Nekateri se spominjajo korejskih sorodnikov ali sodelavcev, ki so se izgovorili, da gredo na stranišče, nato pa skrivaj poravnali račun za vse. Drugi trdijo, da situacijo razumejo zaradi lastnih izkušenj pri delu v korejskih restavracijah.

Bralci vseh treh epizod ponudijo novo perspektivo ter skušajo popraviti avtorčin zorni kot. V vseh treh epizodah avtorica uporablja besedi »korejski« ali »azijski« in prikazuje svojega očeta. Ker ga vidi kot drugačnega od sebe, saj je korejski priseljenec in ni odraščal v Združenih državah, opisane situacije pripisuje Korejcem oziroma korejski kulturi. Vendar pa iz komentarjev razberemo, da se bralci sicer poistovetijo z zgodbo, obenem pa pogosto navedejo svojo narodnost in avtorici sporočijo, da se enako dogaja tudi v njihovih državah. Iz komentarjev tako izvemo, da je uporaba *mong doong ee* pogosta ne le v azijskih gospodinjstvih, temveč jo najdemo tudi v ZDA, kjer to palico imenujejo »šiba« (angl. »switch«). Pojavlja se tudi na Portugalskem, kjer uporabljajo leseno kuhalnico (»Colher de Pau«), ter v latinskoameriških gospodinjstvih.

Po komentarjih sodeč metoda odstranjevanja zob »po korejsko« obstaja tudi v Maleziji, Srbiji, Indiji, Mehiki, Portoriku in drugod. Iz komentarjev tretje epizode, ki prikazuje »korejske« očete, izvemo, da je plačevanje obrokov prijateljem in prepiranje o tem razširjeno ne le v Koreji, temveč tudi na Kitajskem, Japonskem, v Indiji, Vietnamu, Italiji (posebej je izpostavljena Sicilija), Grčiji, Veliki Britaniji, Franciji, na Portugalskem in v Avstriji. To pomeni, da se bralci lahko poistovetijo z zgodbo, hkrati pa popravljajo avtorčin zorni kot. Avtorji komentarjev navedejo svojo narodnost ter avtorici sporočijo, da se opisane situacije pojavljajo tudi drugod po svetu in da niso izključno korejske, temveč univerzalne.

Kritičnih komentarjev omenjenih epizod spletnega stripa *Murrz* je zelo malo. Vendar pa je epizoda »Mong doong ee« prejela nekaj kritičnih odzivov, v katerih bralci izražajo svoja stališča o pretepanju otrok. Skupno je deset komentarjev, ki se dotikajo tematike zlorabe otrok. Pet bralcev opozarja, da prikazovanje zlorabe otrok kot komedije ni smešno in da lahko pretepanje povzroči travme. En bralec navaja, da epizoda opravičuje nasilno vedenje staršev, kar je zanj neprijetno, saj je sam doživel podobno zlorabo. Dva bralca poudarjata, da je zanimivo, kako je zloraba otrok v azijskih družbah normalizirana, medtem ko druga dva trdita, da prikazana situacija ni zloraba, temveč del discipliniranja otrok. Sedem kritičnih komentarjev je prejelo nekaj odgovorov, vendar ti niso sprožili nadaljnje razprave, kar pomeni, da se večina bralcev ni želela poglobiti v tematiko zlorabe otrok.

Zaključek

Članek se je osredotočil na avtobiografski spletni strip *Murrz*, ki ga ustvarja korejsko-ameriška ustvarjalka Mary Park, ter poskušal raziskati značilnosti korejsko-ameriške diaspore in prikaz avtorice ter njenih družinskih članov z uporabo pristopa narativne analize. Članek je obravnaval primere iz spletnega stripa, v katerih se umetnica predstavlja kot oseba, ki je rojena v ZDA in je s tem domača v ameriškem življenjskem slogu, v nasprotju z njenim očetom, ki se od avtorice zelo razlikuje, saj je bil rojen v Koreji. Poleg tega je navzoča pomembna generacijska vrzel. To očeta postavlja v položaj »drugega« v očeh avtorice, ki je pod vplivom ameriške kulture. Poleg tega so bili na podlagi recepcijske teorije obravnavani rezultati raziskave o vlogi bralca v zvezi z ustvarjalci spletnih stripov, ki so del korejske diaspore. Članek ugotavlja, da je razdelek s komentarji izredno

pomemben element spletnih stripov, saj omogoča prostor za interakcije med bralci samimi ter med bralci in ustvarjalci, pri čemer sta obe strani bistveni za ta novi medij. Bralci avtorico spodbujajo k nadaljnjemu ustvarjanju, se poistovetijo z zgodbo, obenem pa kritizirajo in avtorico včasih popravijo zaradi nedoslednega prikaza določene kulture ali značaja. Članek zaključuje, da je ravno »korekcija« najpomembnejša značilnost komentarjev v analiziranem spletnem stripu. Avtorica je očeta postavila v položaj »drugega« in njegovo vedenje opredelila kot tipično za korejskega oziroma azijskega starša. Vendar so bralci na to odgovorili s trditvijo, da se enake situacije pojavljajo tudi v njihovih (nekorejskih) državah. S tem so avtorico popravili in opozorili, da kulturni pojav, ki ga predstavlja avtorica, ni izključno korejski, temveč se pojavlja tudi v drugih kulturah. To posledično kaže, da je razdelek s komentarji ključen za interakcijo med bralcem in ustvarjalcem, saj obema omogoča izmenjavo mnenj.

Zahvala

To delo je podprl *Program za razvoj korejskih študij* (ang. *Seed Program for Korean Studies*) Ministrstva za izobraževanje Republike Koreje in službe za promocijo korejskih študij Akademije za korejske študije (AKS-2022-INC-2250001).

Literatura

- Bak, Hyeon-ik 박현익. 2022. »[Neibeoweptun bunsu 5nyeon] Wol iyongja 4600man→1.8eok... "Geullobeol seutoritekeu" guchuk [네이버웹툰 분사 5년] 월 이용자 4600만→1.8억..."글로벌 스토리테크" 구축 [[Naver Webtoon, 5 years of spin-off] Monthly Users 46 million → 180 million... Establishment of "Global Story Tech"].« *Seoulgyeongje*, May 2, 2022. Accessed September 28, 2024. <https://www.sedaily.com/NewsView/265TAHCGKE>.
- Bak, Seok-hwan 박석환. 2018. *Weptun kontencheu peullaetpom* 웹툰 콘텐츠 플랫폼 [Webtoon Content Platform]. Seoul: Communication Books.
- Baker, Colin. 2006. *Foundations of Bilingual Education and Bilingualism*. Clevedon: Multilingual Matters.
- Barth, Fredrik. 1981. *Process and Form in Social Life: Selected Essays of Fredrik Barth*, vol. 1. London: Routledge Kegan & Paul.
- Byeon, In-ho 변인호. 2024. »2022 Nyeon han weptun saneop maechul 1 jo 8290 eok ...yeokdae choedae gyumo 2022년 韓 웹툰 산업 매출 1조8290억...역대 최대 규모 [Korean Webtoon Industry Sales in 2022: KRW 1.829 trillion... Largest

- Ever].« *IT Chosun*, January 18, 2024. Accessed September 28, 2024. <https://it.chosun.com/news/articleView.html?idxno=2023092108641>.
- Cheng, Andrew. 2018. »1.5 Generation Korean-Americans: Consonant and Vowel Production of Two Late Childhood Arrivals.« *UC Berkeley PhonLab Annual Report* 14: 189–220.
- Choi, Jinny K. 2015. »Identity and Language: Korean Speaking Korean, Korean-American Speaking Korean and English?« *Language and Intercultural Communication* 15 (2): 240–66.
- Dorner, Lisa M., Marjorie Faulstich Orellana in Rosa Jiménez. 2008. »It's One of Those Things That You Do to Help the Family: Language Brokering and the Development of Immigrant Adolescents.« *Journal of Adolescent Research* 23 (5): 515–43.
- Eco, Umberto. 1979. *The Role of the Reader: Explorations in the Semiotics of Texts*. Bloomington: Cambridge University Press.
- Harris, Kathleen Mullan in Chen Ping. 2023. »The Acculturation Gap of Parent-child Relationships in Immigrant Families: A National Study.« *Family Relations* 72 (4): 1748–72. <https://doi.org/10.1111/fare.12760>.
- HuffPost Deutschland. 2017. »10 Comics That Perfectly Capture the Comfortable Stage of Relationships.« *HuffPost*, October 17, 2017. Accessed September 28, 2024. https://www.huffpost.com/archive/au/entry/comics-that-capture-the-comfortable-stage-of-the-relationship_au_5cd37dfe4b0acea9501a160.
- Iser, Wolfgang. 1978. *The Act of Reading: A Theory of Aesthetic Response*. Baltimore: Ewha Womans University Press.
- Jang, Sun-hwan. 2014. »Neibeo, geullobeol weptun seobiseu “rain weptun” chulsi 네이버, 글로벌 웹툰 서비스 “라인 웹툰” 출시 [Naver Launches Global Webtoon Service “Line Webtoon”].« *Yonhap Infomax*, July 2, 2014. Accessed September 28, 2024. <http://news.einfomax.co.kr/news/articleView.html?idxno=112233>.
- Jauss, Hans Robert. 1982. *Towards an Aesthetic of Reception*. Minneapolis: University of Chicago Press.
- Kang, Byoung Yoong. 2022. »Vloga prevajanja pri razumevanju literature korejske manjšine v ZDA: analiza prevodov Leejevega romana Native Speaker.« *Acta linguistica asiatica* 12 (1): 131–46.
- Kasinitz, Philip, Mary C. Waters in John H. Mollenkopf. 2009. *Inheriting the City: The Children of Immigrants Come of Age*. New York: Russell Sage Foundation.
- Kim, Jin Kyeong. 2023. *Understanding Korean Webtoon Culture: Transmedia Storytelling, Digital Platforms and Genres*. Cambridge: Harvard University Asia Center.
- Kim, Joohee 김주희. 2018. »Muyong sojae manhwaui seosabunseokgwa dokja ba-neung yeongu: weptun nabilleraeul jungsimeuro 무용 소재 만화의 서사분석과 독자 반응 연구: 웹툰 나빌레라를 중심으로 [An Analysis of the Narrative and Readers' Response to Dance in Webtoon: Focusing on the Webtoon Nabil-lera].« *The Korean Journal of Dance Studies* 68 (1): 19–35.

- Kim, Keon-Hyung 김건형. 2018. »Ilsangtunui seosa munbeopgwa jagi jaehyeoniraneun jeollyak: yeoseong ilsangtunui jeongchimihaeul jungsimeuro 일상툰의 서사 문법과 자기 재현이라는 전략: 여성 일상툰의 정치미학을 중심으로 [Narrative in the Slice-of-Life Genre and Self-Representation as Strategy—Focusing on Slice-of-Life Webtoons by Women].« *Family Relations* 24 (4): 121–60.
- Lee, Sang-Seop 이상섭. 2001. *Munhakbipyong yongeosajeon 문학비평 용어사전 [Literary Criticism Glossary]*. Seoul: Mineumsa.
- Lee, Yoo Hyeok. 2023. »Koreans Warm to Instagram Webtoons.« *The Korea Herald*, December 19, 2023. Accessed September 28, 2024. https://m.koreaherald.com/view.php?ud=20231219000510&ACE_SEARCH=1.
- Murrz. 2018a. »Episode 45—The Cool Part of Having an Older Sister.« *WEBTOON*, April 10, 2018. Accessed September 28, 2024. https://www.webtoons.com/en/slice-of-life/murrz/ep-46-a-sisters-love/viewer?title_no=1281&episode_no=46.
- . 2018b. »Episode 113—Korean Tooth Removal.« *WEBTOON*, September 15, 2018. Accessed September 28, 2024. https://www.webtoons.com/en/slice-of-life/murrz/ep-113-korean-tooth-removal/viewer?title_no=1281&episode_no=113.
- . 2019. »Episode 161—Mong Doong Ee.« *WEBTOON*, January 8, 2019. Accessed September 28, 2024. https://www.webtoons.com/en/slice-of-life/murrz/ep-161-mong-doong-ee/viewer?title_no=1281&episode_no=161.
- Murrz. n.d. *WEBTOON*. Accessed September 28, 2024. https://www.webtoons.com/en/slice-of-life/murrz/list?title_no=1281.
- Murrz (@murrzstudio). 2020. »Nothing Ages You Faster.« *Instagram*, December 22, 2020. Accessed September 28, 2024. <https://www.instagram.com/p/CJFmS9RLK1u/>.
- . 2021a. »As a First Generation Korean American.« *Instagram*, July 23, 2021. Accessed September 28, 2024. <https://www.instagram.com/p/CRqXld6LysZ/>.
- . 2021b. »Growing up With a Strict Dad.« *Instagram*, August 1, 2021. Accessed September 28, 2024. <https://www.instagram.com/p/CSC6jfuhKPO/>.
- . 2022. »Immigrant Parents.« *Instagram*, July 6, 2022. Accessed September 28, 2024. <https://www.instagram.com/p/Cfpapo6rISC/>.
- . 2023a. »When Korean Dads Go Out to Dinner.« *Instagram*, August 16, 2023. Accessed September 28, 2024. https://www.instagram.com/p/CwBK-taxO0M6/?img_index=1.
- . 2023b. »Alright, Sir!« *Instagram*, September 1, 2023. Accessed September 28, 2024. <https://www.instagram.com/p/CwoN-0fPbYX/>.
- . n.d. »Murrzstudio.« *Instagram*. Accessed September 28, 2024. <https://www.instagram.com/murrzstudio/>.
- Oeldorf-Hirsch, Anne in S. Shyam Sundar. 2015. »Posting, Commenting, and Tagging: Effects of Sharing News Stories on Facebook.« *Computers in Human Behavior* 44: 240–49. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2014.11.024>.
- Park, Seong Man in Mela Sarkar. 2007. »‘Parents’ Attitudes Toward Heritage Language Maintenance for Their Children and Their Efforts to Help Their

- Children Maintain the Heritage Language: A Case Study of Korean-Canadian Immigrants.« *Language, Culture and Curriculum* 20 (3): 223–35. <https://doi.org/10.2167/lcc337.0>
- Pianzola, Federico, Simone Rebora in Gerhard Lauer. 2020. »Wattpad as a Resource for Literary Studies. Quantitative and Qualitative Examples of the Importance of Digital Social Reading and Readers' Comments in the Margins.« *PLOS ONE* 15 (1): 1–46.
- Rehberg Sedo, DeNel. 2011. »An Introduction to Reading Communities: Processes and Formations.« V *Reading Communities from Salons to Cyberspace*, uredil DeNel Rehberg Sedo, 1–25. London: Palgrave Macmillan.
- WEBTOON. 2018. »Face Reveal: Murrz.« *YouTube*, July 15, 2018. Accessed September 28, 2024. https://www.youtube.com/watch?v=92H52fMO_38.
- WEBTOON CANVAS. n.d. Accessed September 28, 2024. <https://www.webtoons.com/en/creators101/webtoon-canvas>.
- Yoo, Grace J. in Barbara W. Kim. 2014. *Caring Across Generations: The Linked Lives of Korean-American Families*. New York: Cambridge University Press.